

Miksi naiset eivät ole uutisia?

Viime vuoden marraskuussa pidettiin Helsingissä Naiset, journalismi ja tiedotustutkimus -seminaari, johon osallistui yli 200 joukkotiedotuksen kuluttajaa, toimittajaa ja tiedotustutkijaa. Seminaari koostui neljästä pääalustuksesta sekä työryhmätyöskentelystä. Kaksi ulkomaista vierasta, päätoimittaja Ursula Gröttrup ja brittitutkija Janice Winship kävivät myös kansallisissa tiedotusalan opinahjoissamme kertomassa ajatuksistaan ja tutkimuksistaan.

Ursula Gröttrup puhui naisen asemasta journalistina ja kertoi kokemuksistaan Hamburger Rundschaun päätoimittajana. Hänen mukaansa naistoimittajaksi ryhtyminen Saksan liittotasavallassa merkitsee poikkeuksetta perinteisten naisroolien hylkäämistä. Alalle tulleista naistoimittajista on 70 % joko naimattomia tai eronneita. Liittotasavallan tiedotusvälineissä naiset ovat selvästi vähemmistönä - eniten heitä on aikakauslehtien toimittajina (26 %), päivälehdissä, paikallisradioissa ja televisiossa jopa alle 20 %. Myös nk. perinteiset naisten alat kuten kulttuuri, perhe ja kasvatus ovat miesten dominoimia, vaikka niissä naisilla onkin suhteellisesti enemmän jalkansijaa. Karu totuus: mitä korkeampi ammattiasema, sitä vähemmän naisia, toteutuu väistämättä Saksan liittotasavallan joukkotiedotuksessa.

Gröttrup pohti esitelmässään, mistä tällainen asiointila saattaisi johtua. Hän päätyy toteamukseen, että usein kysymyksessä on myös naisten itsensä sosiaalistuminen tiettyyn rooliin: monet naistoimittajat eivät miellä itseään naisina, vaan he sopeutuvat työnsä miehisiin normeihin. Tasa-arvo ja emansipaation mahdollisuus jäävät yksityisen alueelle. Koska naistoimittajat joutuvat toimimaan ja kirjoittamaan hierarkian pohjalla, he eivät pidä naisaiheiden ja -toimittajien puolta. He pitävät myös itse työtään vähempiarvoisena.

Janice Winship loi laajan katsauksen brittiläiseen kulttuuritutkimukseen ja sen ongelmiin. Erityisesti hän suosi nk. stereotyyppeihin keskittyvän analyysin rajoituksia; hedelmällisempää olisi lähteä ideologiatutkimuksen pohjalta: millaisia ideologioita joukkotiedotus sisältää ja miten ne rakentuvat erilaisissa teksteissä. Pelkkä tekstianalyysi ei kuitenkaan riitä, on tutkittava myös tekstin lukijan osuutta. Erityisesti naistutkimuksessa ovat olleet kiinnostuksen kohteina 'nautinnolliset' tekstit, saippuaopperat viihdelukemistot jne., joita naiset kuluttavat niiden ilmeisistä alistavista elementeistä huolimatta. Winship kertoi tämänhetkisestä tutkimusintressistään, jonka kohteena ovat lasten leikkikalumainokset. Sukupuoli-ideologiat erottuvat selvästi tekstien rakentumistavassa - pojat affirmoituvat aktiiviseen toimintaan ja tuholeikkeihin, tytöt etsivät yhteisyyttä ihmisten välisistä suhteista. Hän tarkasteli lopuksi tällä hetkellä Suomessakin ajankohtaista He-Mania. He-Manilla on tarjolla samastumiskohde tytöille: kaksoissisar She-Ra, joka koodittuu lähinnä Barbie-nukke tai My Little Pony -ideologialla. Lelujen kauppiaat ovat tosin Winshipin mukaan haasteen edessä: naisten muuttunut asema yhteiskunnassa vaatii myös tyttöihin kohdistuvaa erilaista markkinointitapaa.

Paljon muutakin kiintoisaa puhuttiin seminaarissa, jota leimasi innostuneisuus ja halu jatkaa toimittajien ja tutkijoiden yhteistyötä. Konferenssista valmistuu raportti tämän vuoden aikana.

Mutta mitä tekivät tiedotusvälineemme? Naisiin ja journalismiin liittyvät kysymykset unohdettiin lähes tyystin, koska tärkeät palstatilat ja ohjelma-ajat nieli samanaikainen Joensuun rakennemuutoskonferenssi. Televisiossa näytettiin tuntikaupalla mustanpuhuvia herrahahmoja solmioissaan ja valkeissa paidoissaan. Keskustelut, jotka käytiin, eivät olleet naisyleisön omia asioita, vaikka naisten puuttumista kuvioista lähes täydellisesti ihmeteltiinkin. Naisten ja uutisvälityksen suhdetta sietäisi totisesti miettiä.

Irma Kaarina Halonen

* * *

Tämä Tiedotustutkimuksen numero on laiha, mutta vastaavasti sitä enemmän myöhässä.

Myönnetään: toimitus puuttuu kotimaisten artikkeleitten tarjonnan vähäisyyteen. Kirjoittajalaarit on käyty läpi, kitukasvuiset ja vääräsäärisetkin on kelpuutettu. Ei auta.

Artikkeli on outo kirjoittamisen muoto suomalaisille tiedotustutkijoille - tarjottavaa on vähän niin koti- kuin ulkomaisiinkin aikakauskirjoihin. Kirjat ja seminaaripaperit luontuvat paremmin.

Mutta emme valita, sillä tiedämme tieteenalan keskeisen moraalisen periaatteen: lyö lyötyä. Emmekä murehdi, sillä teemmehän tätä vain rahan takia.

Tämä numero on saatu aikaan naapuriavulla. Klaus Bruhn Jensen täydentää artikkelillaan ekskurssiamme pohjoismaiseen tutkimukseen. Marju Lauristin tulee Tartosta, Eestistä.

Seuraavan numeron deadline on maaliskuun lopussa. Kirjoittakaa! Syökää puuroa! Peskää hampaanne!

Toimitussihteeri